

Utbildningsinspektion i Viggbyskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1-5

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Viggbyskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	204
Förskoleklass	58
Grundskola	275

Viggby resultatenhet består av Viggbyskolan, Drakskeppsskolan och Hägernässkolan. Resultatenheten leds av en rektor samt två biträdande rektorer med platsansvar för Drakskeppsskolan respektive Hägernässkolan. Rektor för resultatenheten är platsansvarig för Viggbyskolan. De tre skolledarna utgör resultatenhetens ledningsteam.

Viggbyskolan omfattar förskoleklass, årskurs 1-5 samt integrerad skolbarnsomsorg. Vid skolan finns montessoriklasser från förskoleklass till årskurs 5 med 53 elever. Vid skolan finns också särskilda undervisningsgrupper för barn med neuropsykologiska störningar. De är gemensamma för hela kommunen och vid Skolverkets inspektion var 17 elever inskrivna.

Skolans pedagogiska personal arbetar i totalt fem arbetslag; ett arbetslag från förskoleklass till årskurs 1, två arbetslag omfattande årskurs 2-5, ett arbetslag omfattande åldersblandade montessoriklasser (förskoleklass till årskurs 5) samt ett arbetslag för de särskilda undervisningsgrupperna. Skolbarnsomsorg är integrerad i samtliga arbetslag. Arbetslagen företräds av en arbetslagsledare som ingår i Viggbyskolans ledningsgrupp. På skolan finns ett elevvårdsteam bestående av specialpedagog, skolsköterska och skolpsykolog. Skolsköterska och skolpsykolog är anställda av den kommuncentrala enheten för elevstöd och arbetar deltid på Viggbyskolan. Resultatenheten har gemensam talpedagogkurs.

Viggby resultatenhet har en gemensam vision "Med arbetsglädje för framtiden". Övriga gemensamma utvecklingsområden är kompetensutveckling med stöd av EU Växtkraft Mål 3, ett hälsoprojekt samt ett projekt i samverkan med föräldrar för att utveckla och upprusta skolgårdarna. Vissa gemensamma rutiner finns för resultatenheten som helhet, t.ex. hur skolorna arbetar med att identifiera elever i behov av särskilt stöd.

Skolans huvudbyggnad är från 1950-talet. Förutom huvudbyggnaden finns undervisning i en intilliggande byggnad. De särskilda undervisningsgrupperna har lokaler i en separat byggnad.

Genomförandet av inspektionen i Viggbyskolan

Skolverket sände den 5 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Viggbyskolan har bestått av undervisningsråden Monica Norberg (föredragande) och Ingrid Åsgård. Besök i Viggbyskolan genomfördes den 26 och 27 augusti 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Viggbyskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Viggbyskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, lärar- och pedagoggrupper, elevvårdsteam, elevgrupper och elevrådet. Lektioner i olika klasser besöktes och besök gjordes i förskoleklass och fritidshemsverksamhet. Under besöket genomfördes intervjuer med representanter för föräldrarna. Vid inspektionstillfället hade skolan endast varit i gång i tre dagar efter sommaruppehållet.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

En av skolans uppgifter är att medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar. Organisationen Friends utbildar barn och vuxna i förebyggande arbete mot mobbning och kränkande behandling och Viggbyskolan arbetar i enlighet med dess koncept. Skolan använder också EQ-trappan, ett systematiskt sätt att arbeta med emotionella och sociala frågor i skolan och uppger att detta har givit positiva resultat, t.ex. har elevernas förmåga att själva hantera och lösa konflikter avsevärt förbättrats. Ett medvetet arbete med värderingsfrågor bland elever och vuxna har bedrivits i skolan och bidragit till att de idag upplever stämningen som god.

De intervjuade föräldrarna framför att de kan se ett positivt resultat av skolans insatser och att skolmiljön avsevärt förbättrats. Det kommer bl.a. till uttryck i att eleverna talar om varandra i positiva ordalag och att barnen tycker att det är roligt att gå till skolan. De anser vidare att skolan numera ingriper mot icke önskvärt beteende bland eleverna på ett beslutsamt sätt.

Eleverna menar att allt ”prat” i skolan, t.ex. vid EQ-lektionerna har gjort att de är snälla och hänsynsfulla mot varandra. De ger exempel på att det tidigare varit vanligt att årskurs 5-elever inte varit snälla mot årskurs 1 och 2, men menar att det inte längre är så. Eleverna framför synpunkter som att ”alla har rätt att vara med” och anser att det nu knappast förekommer mobbning eller kränkande behandling vid skolan. De ger vidare en rad exempel på att de upplever skolan som positiv (bra lärare, bra skolgård, bra gemensamma raster, bra kompisar etc.) – ”allt är bra på vår skola”.

Den positiva utvecklingen vid skolan bekräftas i den trivselenkät som genomförts våren 2004 och där andelen elever som uppger att de känner sig helt trygga uppgår till 90 procent (90 elever) och 1 procent uppger att de känner sig otrygga i skolan. Inspektörerna bedömer att resultatet av skolans arbete för att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och respekt för varandra är mycket gott.

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig skall omfatta alla elever. Elevernas delaktighet och inflytande kommer bl.a. till uttryck genom klassråd och elevråd, som eleverna anser fungerar väl. Frågor som tas upp i klasserna förs vidare till elevrådet och återremitteras till klasserna om frågan behöver diskuteras ytterligare. Exempel på en sådan fråga är de nya trivseregler och eventuella påföljder om någon bryter mot reglerna. Elevrådets frågor behandlas seriöst av rektor och hon vänder sig också till elevrådet för att diskutera olika frågor. Inspektörerna bedömer att resultatet av skolans arbete med elevinflytande är gott.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att resultatet av arbetet med normer och värden är gott. Eleverna uppger att de känner sig trygga och har positiva omdömen om sina kamrater och sin skola.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Skolan skall ansvara för att eleverna inhämtar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. I Viggbyskolan nådde merparten (94 - 98 procent) av alla elever målen vid de nationella proven i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. För de elever som inte uppnått målen (2 - 6 procent) har åtgärdsprogram upprättats. Samtliga elever i de särskilda undervisningsgrupperna uppnådde målen i de nationella proven i samtliga ämnen. Inspektörerna konstaterar att åtgärdsprogram upprättats för de elever som inte uppnått målen och bedömer att resultatet av skolans arbete med kunskaper är bra.

För att eleverna skall kunna se resultat av sin kunskapsutveckling och reflektera över sitt lärande måste de känna till vilka kunskapsmål som de skall uppnå.

Viggbyskolan arbetar från och med detta läsår med s.k. stegar i svenska, engelska och matematik för att tydliggöra och konkretisera målen för eleverna och för kontroll av deras kunskapsutveckling. Natur- och samhällsorienterande ämnen inrymmer huvudsakligen i de ett eller två tema per läsår som skolan genomför gemensamt samt i olika teman inom respektive arbetslag. Lärarna menar att målen som skall uppnås inom ramen för temat presenteras vid temastart. Någon rutin för hur elevernas måluppfyllelse kontrolleras i de ämnen som inryms i temat har inte presenterats för inspektörerna.

Skolan vet att eleverna inte till fullo har kännedom om målen och ett utvecklingsarbete pågår för att förbättra detta. Eleverna vet att de finns anslagna i klassrummet och att de kommer ihåg att lärarna presenterat dem vid skolstart. I Montessoriklasserna arbetar eleverna med en arbetsgång som kallas "solen" och dessa elever har god kunskap om målen i de olika ämnena. Föräldrarna tror att lärarna möjligen hade presenterat målen för de olika ämnena vid klassmöten.

Inspektörerna bedömer att elevernas kännedom om målen i de olika ämnena bör förbättras. Skolan bör vidare utveckla rutiner för kontroll av elevernas måluppfyllelse i de ämnen som ingår i skolans tema.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Viggbyskolans kunskapsresultat är godtagbart. Skolans kontroll över elevernas kunskapsutveckling i engelska, svenska och matematik är tydlig och adekvata åtgärder sätts in om risk föreligger för att målen ej uppnås. Skolan bör dock förbättra rutinerna för att säkerställa att eleverna når målen i alla ämnen. Skolan bör verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om att de arbetar mot mål i andra ämnen än i svenska, engelska och matematik. Eleverna i montessoriklasserna känner emellertid till målen.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Skolan skall sträva efter att varje elev tar ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö och har inflytande över hur deras utbildning utformas. Läroplanen föreskriver vidare att undervisningen skall planeras och utvärderas tillsammans med eleverna samt att skolan skall stödja elevernas utveckling av sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Skolans elevråd, som har en tydlig koppling till klassråden, arbetar med stöd av personal från fritidsverksamheten. Elevrådet tillfrågas av skolans rektor i vissa frågor och de får återkoppling på frågor som de tar upp. Elevrådet har en klar uppfattning om skolans regler, hur de upprätthålls, informeras om i klasserna samt vilka påföljder som eventuellt kan komma vid regelbrott.

Elevernas inflytande över lärandet framstår som mycket varierat. Inspektörerna såg vid vissa lektioner att läroboken hade en starkt styrande roll, medan det i andra situationer förekom att eleverna hade goda möjligheter att påverka och välja. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med elevernas formella inflytande är av god kvalitet, medan elevernas inflytande över sitt lärande varierar mellan olika klasser, vilket bör förbättras.

Alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla skolans innehåll och verksamhet. Vid Viggbyskolan finns ett skoloråd bestående av skolledning samt representanter för elever, föräldrar och personal, som träffas några gånger per termin. Rektor samråder med skolorådet och informerar om olika frågor både av övergripande karaktär och mer skolspecifika. Föräldrarna menar att de har information om och inflytande på skolans verksamhet genom skolorådet och tycker att rektor lyssnar och tar tillvara deras synpunkter. Vid skolan finns även en föräldraförening som arbetar med fester, skolgårdens utformning m.m. Inspektörer bedömer att samarbete och samverkan mellan skolan, elever och föräldrar är av mycket god kvalitet vid Viggbyskolan.

Skolförfattningarna anger skolans ansvar att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera ett handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. Viggbyskolan har en handlingsplan mot mobbning och kränkande behandling innefattande en förebyggande och en åtgärdande del. Skolans förebyggande arbete är av god kvalitet. I handlingsplanen saknas vuxen-elevperspektivet och i den åtgärdande delen framgår inte vem som är ansvarig för att initiativ tas. Inspektörerna bedömer att det är viktigt att det framgår av planen vem som ansvarar för olika insatser samt att programmet också omfattar situationer då vuxen kränker elev.

Skolverkets inspektörer vill göra skolan uppmärksam på att rektor enligt läroplanen ansvarar för att kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem för eleven i skolan. Den arbetsgång som man enligt skolans handlingsplan skall följa när mobbning eller kränkande behandling upptäcks, innebär att föräldrarna informeras i ett sent skede. Det stämmer dock inte med läroplanens intentioner. Arbetssättet liknar den s.k. Farstametoden. Det är en metod som, om den tillämpas strikt, strider mot läroplanen, eftersom den påbjuder att skolan först efter en viss tid och om problemen kvarstår tar kontakt med berörda elevers föräldrar.

Friends och kamratstödjarna upplevs av föräldrarna som goda verksamheter, och intervjuade föräldrar uppger att de känner sig informerade och delaktiga i olika beslut.

Läroplanen anger att skolan skall sträva efter att alla elever erbjuds daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen. Viggby resultatenhet har på samtliga skolor under läsåret 2002/2003 drivit ett hälsoprojekt med gott resultat. Konkreta insatser på Viggbyskolan är bl.a. utbildning hos Friskis & Sveltis och "rörelsekort" som eleverna utformat med förslag på aktiviteter som de kan utföra när de har för mycket "spring i benen". Detta har resulterat i att rörelse numera är en självklar del i skolans dag och har, enligt personalen, bidragit till att eleverna bättre kan koncentrera sig på lektionerna.

Skolans elevvårdsteam har identifierat några utvecklingsområden. Skolsköterskan arbetar med eleverna i klasser med kost- och motionsfrågor. Ett annat område är förebyggande och handledande insatser till lärare och föräldrar. Inspektörerna bedömer att skolans hälsofrämjande arbete är av mycket god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att arbetet vid skolan inom området arbetsmiljö och delaktighet är bra. Vissa områden bör dock utvecklas och förbättras. Handlingsprogrammet mot kränkande behandling bör revideras så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev. Skolan bör utveckla rutinerna för hantering av kränkande behandling så att elevens vårdnadshavare kontaktas i ett tidigt skede. Inspektörerna bedömer vidare att skolans arbete med elevernas formella inflytande är av god kvalitet, medan elevernas inflytande över sitt lärande varierar mellan olika klasser, vilket bör förbättras så att eleverna utövar en reell påverkan på sin skolsituation. Skolans hälsofrämjande arbete är mycket gott.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektor det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen och ansvarar därvid för att en lokal arbetsplan upprättas. Den skall utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Viggbyskolans arbetsplan, som utgår ifrån den övergripande visionen "Med arbetsglädje för framtiden" fokuserar på tre övergripande mål. Skolan har vidare formulerat ett antal strategier för hur dessa mål skall nås samt hur de skall utvärderas. Arbetslagen arbetar framför allt med pedagogiskt utvecklingsarbete, elevvård, kompetensutvecklingsfrågor och förbereder vissa skolövergripande frågor, där rektor fattar det formella beslutet. Inspektörerna bedömer att skolans lokala arbetsplan och arbetslagens arbete ger goda förutsättningar att nå de nationella målen.

Rektor fattar beslut om fördelning av elever i klasser och grupper samt schema för undervisningen. Skolan skall vidare sträva efter att balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen. Undervisningen sker huvudsakligen klassvis men de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena läses i ett skolövergripande tema per år samt ytterligare något tema som arbetslaget bestämmer. Under en treårsperiod genomförs tre olika teman som innefattar samtliga mål att uppnå i dessa ämnen. Innevarande läsår kommer hela skolan under hösten att arbeta tematiskt med "Människan". Under våren kommer eleverna,

inom ramen för elevens val, att få möjligheter att bredda och fördjupa sina kunskaper i anknytning till temat.

Eleverna i några klasser arbetar i mindre, fasta basgrupper vid två tillfällen per vecka och får då arbeta med vad de vill eller bör jobba med utifrån sin egen planering. Eleverna berättade för inspektörerna att basgruppstiden t.ex. kan användas för att träna att våga prata inför andra. Enligt pedagogerna arbetar eleverna individuellt i sin egen takt men också tillsammans i grupp. Konkretiseringar och praktiska övningar, t.ex. utomhus i matematik förekommer bl.a. genom samarbete med fritidsverksamheten. Skolan och fritidsverksamheten samverkar och har gemensam planeringstid, ett samarbete som skolan vill utveckla.

Vid skolan finns också en åldersblandad Montessoriverksamhet från förskoleklass till årskurs 5 inkluderande även fritidsverksamhet. I Montessoriverksamheten arbetar eleverna med en individuell arbetsgång, "solen", som tydliggör vilka mål de skall uppnå och den utgör också underlag för elevernas egen planering och reflekterande över sitt lärande.

Inspektörerna bedömer att skolan på ett gott och varierat sätt arbetar med elevernas lärande i olika former.

Undervisningen skall utformas och anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och kan därför aldrig utformas lika för alla. Viggby resultatenheter har en gemensam handlingsplan för elever i behov av särskilt stöd. Denna beskriver tydligt och klart handläggning av elevärenden. De intervjuade i elevvårdsteamet anser att planen är ett stöd i arbetet med elevvårdsärenden. Skolan har också ett utvärderings- och diagnosschema från förskoleklass till årskurs 5 för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Ansvar för att diagnoserna genomförs vilar på specialpedagogen. Diagnoserna genomförs framför allt i svenska, men även i matematik, engelska och rörelse (idrott). Specialpedagogen vid skolan fungerar som länk mellan teamet och skolan. Vid behov kallar rektor till elevvårdskonferens.

Vid Viggbyskolan arbetar specialpedagogen både i klass och individuellt med de barn som har behov av stöd och uppger att ett gott samarbete finns även med fritidshemmet kring dessa barn. Förskoleklass och årskurs 5:s elever prioriteras när det gäller stödinsatser för att de skall kunna uppnå målen för de nationella proven.

Vid skolan finns s.k. särskilda undervisningsgrupper med totalt 17 elever: dels två grupper omfattande årskurserna 1-5 och även en utredningsgrupp för förskoleklass till årskurs 1. I skolans särskilda undervisningsgrupper placeras eleverna av enheten för elevstöd som fattar erforderliga beslut. Dessa elever har en individuell utvecklingsplan med anpassad studiegång. Beslut om anpassad studiegång för dessa elever fattas av rektor vid Viggbyskolan. Merparten av eleverna fortsätter sina vidare studier i andra kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med stöd till de elever som har svårigheter i skolarbetet är gott, men vill samtidigt påpeka att särskilt stöd skall ges till alla elever som har svårigheter i skolarbetet.

Minst en gång per termin skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bästa kan stödjas. Individuella samtal genomförs och deras kvalitet uppfattas av föräldrarna

som starkt beroende av vilken lärare som genomför dem. T.ex. påtalades att samtal ibland förs över huvudet på eleverna och att läraren inte inväntar deras svar och kommentarer. Föräldrarepresentanter påtalade att de efterlyst vilka mål skolan har med utvecklingssamtalen. Från och med hösten 2004 finns en mall framtagen för att förbättra kvaliteten i utvecklingssamtalen. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra utvecklingssamtalens kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att skolans arbete med pedagogisk verksamhet och undervisning är av god kvalitet. Skolans bör utveckla elevernas och föräldrarnas möjligheter att vara delaktiga i utvecklingssamtalen.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektor är pedagogisk ledare och har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Viggbyskolans rektor är en tydlig och lyssnande ledare som har stöd av personalgruppen. Hon driver det pedagogiska utvecklingsarbetet på olika sätt och i god samverkan med personalen, bl.a. genom ett pedagogiskt kafé, där olika pedagogiska frågor diskuteras. Arbetslagen anser att rektor även driver de pedagogiska frågorna i kommunen på ett förtjänstfullt sätt och arbetar målmedvetet med att utveckla den egna verksamheten. Hon är känd för skolans elever vid namn och enligt föräldrarna leds Viggbyskolan av en rektor som lämnar god och saklig information, bl.a. till föräldraförening och skolråd.

Varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Den skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Viggbyskolan har en plan för utvärdering. I planen ingår bl.a. att genomföra en elevenkät med frågor inom området trivsel och trygghet. Den är gemensam för hela resultat-enheten och genomfördes första gången våren 2004. Denna kommer fortsättningsvis att också innefatta frågeställningar rörande elevernas inflytande. I planen ingår en föräldraenkät, som inte genomförts vid Viggbyskolan samt en arbetsmiljöenkät. Därutöver utvärderar och dokumenterar arbetslagen sitt arbete löpande. Skolan är huvudsakligen nöjd med kvalitets- och utvecklingsarbetet och anser att det har utvecklats, även om vissa områden kan förbättras. Mer stöd i utvärderingsarbetet från centralt håll i kommunen skulle enligt skolan vara önskvärt.

Viggby resultatenhet har en gemensam kvalitetsredovisning, där gemensamma utvecklingsområden identifierats och även skolspecifika områden har lyfts fram.

I kvalitetsredovisningen saknas mål och i vilken grad måluppfyllelse uppnåtts samt vilka insatser som skolan avser att vidta för att öka graden av måluppfyllelse. Viggbyskolans personal känner sig delaktiga i kvalitetsredovisningsarbetet.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning bör utvecklas så att det finns en koppling mellan mål, graden av måluppfyllelse samt vilka förbättringsinsatser skolan avser att vidta. Skolans plan för utvärdering är ett redskap i uppföljnings- och utvärderingsarbetet, men vilken koppling denna plan har till arbetet med skolans kvalitetsredovisning bör klargöras.

Viggbyskolan deltar tillsammans med skolor i ett antal kommuner i ett skolobservationsprojekt. Observationer har genomförts vid skolan under våren 2004 och resulterat i att ett antal förbättringsområden identifierats som skolan under 2004 kommer att arbeta med, såsom elevens kontroll över sitt eget lärande, tydliga och utvecklingsbara målbeskrivningar samt gemensamma underlag inför utvecklingssamtalen. Som ett led i skolans utvecklingsarbete gör olika personalgrupper besök hos kollegor i andra kommuner.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att styrning och ledning vid skolan är av god kvalitet. Kvalitetsarbetet och relationerna mellan mål, genomförande, uppföljning, utvärdering, förbättringsåtgärder och kvalitetsredovisning bör utvecklas och särskilt kvalitetsredovisningens roll som instrument för att utveckla verksamheten.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Vid Viggbyskolan kommer elevens val under läsåret att genomföras inom temat "Människan" under vårterminen. Elevens val skall, enligt skolförfattningarna, syfta till fördjupning och breddning av elevens kunskaper i ett eller flera ämnen och detta kommer, enligt skolan, att kunna tillgodoses inom denna ram. Inspektörerna bedömer att elevens val tillgodoses.

Skolan arbetar med musik och konsertverksamhet inom ramen för skolans val på ett omfattande och engagerat sätt. Detta innebär att varje årskurs under en åttaveckorsperiod, två gånger per vecka, tränar och uppför en konsert för föräldrar, övriga elever och andra intresserade.

Vid skolan finns ett 40-tal elever som har rätt till modersmålsundervisning och som erhåller svenska som andraspråk. 31 elever deltar i modersmålsundervis-

ningen. Den organiseras av den centrala enheten för elevstöd, men är förlagd till Viggbyskolan. I svenska som andraspråk undervisar specialpedagogerna vid skolan. 22 procent av det antal elever som har rätt till svenska som andraspråk deltar.

Skolan är inte byggd för att kunna ta emot rörelsehindrade elever. Dessa hänvisas till Hägernässkolan inom resultatenheten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att eleverna har god tillgång till och information om utbildning.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Vid Viggbyskolan finns lärare med behörighet i de ämnen de undervisar i, dock med några få undantag (svenska som andraspråk och specialpedagogik).

Viggby resultatenhet har arbetat med kartläggning av kompetensutvecklingsbehovet både på organisations- och individnivå. Arbetet har resulterat i att skolan har identifierat ett antal utvecklingsområden och tagit fram individuella kompetensutvecklingsplaner.

Skolans musiksäl är mycket välutrustad med tillgång till både olika instrument och inspelnings teknisk utrustning. Skolan har tidsenliga läromedel och ett väl-försett bibliotek med personal som ansvarar för bokinköp.

Skolan är delvis inrymd i en äldre byggnad, där vissa lokaler är trånga. Grupp- rum för eleverna saknas i viss utsträckning. Korridorerna används som grupp- rum och dataarbetsplatser. De två mindre matsalarna är trånga. Lokalerna för praktisk estetisk verksamhet är ändamålsenliga.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resurserna för utbildningens genomförande sammantaget är goda.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Viggbyskolan övergripande är av god kvalitet. Särskilt förtjänar skolans arbete i hälsofrämjande syfte att framhållas.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Kunskaper

- Skolan bör verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om att de arbetar mot mål i fler ämnen än i svenska, engelska och matematik. Skolan bör förbättra rutinerna för att säkerställa att eleverna når målen även i de ämnen som inte omfattas av nationella prov.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolan bör revidera sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev.
- Skolan bör utveckla rutinerna för hantering av kränkande behandling så att elevens vårdnadshavare kontaktas i ett tidigt skede.
- Skolans arbete med elevernas formella inflytande är av god kvalitet, medan elevernas inflytande över sitt lärande varierar mellan olika klasser, vilket bör förbättras så att eleverna utövar en reell påverkan på sin skolsituation.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Skolans bör utveckla elevernas och föräldrarnas möjligheter att vara delaktiga i utvecklingssamtalen.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Kvalitetsarbetet och relationerna mellan mål, genomförande, uppföljning, utvärdering, förbättringsåtgärder och kvalitetsredovisning bör utvecklas och särskilt kvalitetsredovisningens roll som instrument för att utveckla verksamheten.

Datum	Ort
2005-09-02	Stockholm

Monica Norberg

Ingrid Åsgård